

Tako mislim in pravim jaz! — Gospod, Vi greste v vas?»

»Da!« je odgovoril tujec.

»Tu se loči najina pot; ta steza pelje v vas, ta pa proti mojemu domu. Nič ne zamerite, da sem se tako razgovoril; tako mi rojijo misli po glavi kakor čebele v panju in mi ne dajo miru; tako mi je včasih, da bi moral znoreti. Če srečam človeka, katerega spoznam s srcem, da je res človek, se rad

razgovorim z njim; olajšam se s tem za nekaj časa; za nekaj časa se misli razletijo; kmalu pa se vrnejo zopet in mi rojijo po glavi, da ni miru, ne pokoja. Nič ne zamerite, gospod, in z Bogom pa srečno hodite!«

»Z Bogom, oče, in srečno pot!«

Tujec je postal nekoliko in gledal za njim, kako se je globoko sklonjen pod bremenom upiral v strmo stezo.

Šubici.

Dr. Josip Mantuani.

Nihče ne more in ne sme več dvomiti, da je »Dom in Svet« prvi slovenski ilustrovani list; prvi, mislim, po svojem pomenu, četudi ne morebiti po svojem začetku. Obravnaval je domače odnose, pripovedoval je o svetu dolgih — za vrsto nje-

1. Ivan Šubic doma po završenih akademskih študijah v Benetkah.

govega dela res dolgih — 29 let; načrtaval je lastnim krogom smer in napredek, uspehe je primerjal z razvojem drugih kulturnih skupin, panog in narodov. Naše talente je budil na umetniško delo, obenem pa je učil ceniti umetnost in njen kulturni in etični pomen. Da bi se ta list ne spomnil sedaj naših najboljših domačih umetnikov, da bi pozabil

mož, ki so šli z doma v svet in so od ondi obdarjali svojo domovino z zreliimi umotvori, to bi bilo nepričakovano, da ne rečem zoper njegov osnovni program.

V vrsto mož, ki so v resnici vredni, da se jih spominja »Dom in Svet« in ž njim krog njegovih čitateljev, sodita pač med prvimi brata Šubica. Podatke o njihovem življenju imamo v »Ljubljanskem Zvonu« (1885) in pozneje od večje roke zbrane v »Dom in Svetu« (1892). A s tem pa poglavje o Šubicih ni izčrpano. Umetnikova duša je zakladnica, iz katere dobivajo dragocenosti cele vrste rodov. Treba je pa natančno razbirati in ogledati si vse, ne samo velikih, blestečih umotvorov, ampak tudi male in dozdevno neznatne. Tako spoznavamo podrobno umetniško delo, vidimo, kako se upira naravna oblika volji umetnikovi in kako ta zmore z vztrajnim delom vse zapreke, ki mu jih stavi narava v bujni prelesti svojih pojavov. V ta namen posežemo po mali izbiri ročnih risb, torej po vrsti neznatnih dragocenosti, ki nam odkrivajo v svoji goli preprostosti stremljenje umetnikove duše mnogo bolj, kakor pestrost in mamljivost izvršenih umotvorov. Brata Šubica — kadar izpregovorimo ta priimek, imamo v mislih oba najodličnejša člana te rodbine, Janeza in Jurija — sta bila tega naziranja, da ni vsak poizkus že dovršena umetnina. Zato sta spravljala posamezne študije, obrise in kompozicije, ker v vsakem tiči več ali manj umetniške misli. Vsa vrsta dá končno vso vrsto misli in podob ter pojasni, kako se je vse to zaokrožilo in zlilo v dovršen umotvor.

Ko je bival Janez Šubic na akademiji v Benetkah (1871—1875), je temeljito proučeval naravo in si uril oko in roko v risbi po živih modelih. Vse mu je bilo predmet opazovanja. Ko je prišel iz Benetk domov, je narisal ta prizor, ki se je najbrže